

Publikačná etika

Plagiátorstvo – dopúšťa sa ho najmä ten, kto vydáva prácu iného autora, alebo jej časti, za svoje vlastné. Plagiátorstva sa dopúšťa aj študent, ktorý vo svojej záverečnej práci používa obrázky, tabuľky, definície iných autorov, parafrázuje ich myšlienky, bez toho, že by uvádzal zdroj týchto informácií.

Plagiát – dokument, ktorého obsah vznikol prebratím práce iného autora (autorov) a jej prezentovaním ako práce vlastnej. Ten, kto sa dopúšťa plagiátorstva, porušuje nielen etické pravidlá, ale aj zákony SR – zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon. Porušenie autorského zákona môže preto mať za následok okrem postihu zo strany univerzity aj trestné stíhanie.

Kompilát – v novom vyjadrení opakuje informácie prevzaté z iných dokumentov. Od plagiátu sa líši najmä tým, že možno presne identifikovať dokumenty, z ktorých kompilátor čerpal. Autor kompilátu vhodným citovaním deklaruje, že neprezentuje svoje myšlienky a výsledky. Pojem kompilát nemusí vždy znamenať iba negatívne hodnotenie. Od jednoduchej netvorivej kompilácie sa odlišuje tvorivá kompilácia, pri ktorej autor dospieva k vlastným záverom a stanoviskám¹.

Takmer všetky záverečné práce majú prvky kompilácie, pretože v prevažnej miere vznikajú sumarizáciou poznatkov prevzatých z literatúry, v menšej miere sú výsledkom vlastnej vedeckej (tvorivej) práce študenta. Môžu sa však od seba líšiť najmä:

- pomerom pôvodných informácií získaných vlastným výskumom autora a informácií prevzatých z literatúry,
- spôsobom spracovania prevzatých informácií - jednoduchá kompilácia alebo prezentovanie vlastných sumarizácií na základe preštudovaných zdrojov,
- rešpektovaním autorských práv - dôsledné uvádzanie použitých zdrojov, správne citovanie a spracovanie zoznamu použitej literatúry.

Dokument, ktorý nerešpektuje autorské právo – každý dokument, ktorý obsahuje prevzaté informácie (texty, obrázky, tabuľky) bez toho, že by bol uvedený ich zdroj.

Akékoľvek použitie výsledkov práce iného autora pri tvorbe záverečnej práce súvisí na jednej strane s publikačnou etikou a na strane druhej strane s autorskými právami, resp. s autorským zákonom.

Publikačná (citačná) etika:

- morálna povinnosť autora vedeckej/odbornej práce uviesť práce, na ktoré bezprostredne a vedome nadviazal, resp. z ktorých čerpal,
- odlíšiť zreteľne výsledky svojej práce a práce iných,
- citovať, avšak necitovať „špekulatívne“, neodôvodnene, tzn. citovať/uvádzať do zoznamu použitej literatúry iba skutočne použité diela.

¹ MEŠKO, Dušan et al. 2004. *Akademická príručka*. Martin : Osveta, 2004. 316 s. ISBN 80-8063-150-6.

Podľa autorského zákona do autorského práva nezasahuje ten, kto v odôvodnenej miere cituje vo svojom diele výňatky z diel iných autorov, ak uvedie meno autora, názov a zdroj. Neexistuje presné pravidlo určujúce „odôvodnenosť rozsahu“. Hoci niektorí autori hovoria o texte v maximálnom rozsahu 150-250 slov², je takéto ohraničenie skôr výnimkou. V prípade pochybností je lepšie poradiť sa so školiteľom.

V zmysle autorského zákona je autor akejkoľvek práce povinný uviesť v zozname bibliografických odkazov všetky použité pramene. Toto platí bez ohľadu na to, či časti použitého prameňa presne cituje alebo iba parafrázuje. **Nad rámec zákona, ale v zhode s požiadavkou publikačnej etiky, treba do zoznamu odkazov uvádzať aj také dielo, ktoré autor v práci necituje ani neparafrázuje, ale preštudoval ho v súvislosti s prípravou práce, tzn. že jeho obsah autora práce vedome alebo nevedome ovplyvnil.**

Pri tvorbe záverečnej práce sa neodporúča čerpať informácie z iných záverečných prác. Je to prípustné iba v malej miere, najmä ak témy prác, resp. predmet výskumu spolu bezprostredne súvisia a je potrebné poukázať na podobnosti alebo rozdielnosti výsledkov alebo ak ide o prácu prelomového charakteru. Ako zdroje informácií pre tvorbu záverečných prác sa odporúča použiť najmä články z domácich a zahraničných vedeckých časopisov, vedecké monografie a príspevky z vedeckých, príp. odborných konferencií.

² MEŠKO, Dušan et al. 2004. *Akademická príručka*. Martin : Osveta, 2004. 316 s. ISBN 80-8063-150-6.